

LEON BLOY

BRELAN

VYOBICOVANÝCH

HROZNÉ DÍTĚ

BLÁZEN

PRAŠIVEC

STUDIUM

BABICE p. LESONICE/MORAVA

LÉTA PÁNĚ 1905.

STUDIUM

něž svým nákladem:

pořádané Jakubem Demlem, Babi-
ce p. Lesonice u Mor. Budějovic,
vydalo již, kromě této knížky, rov-

(1) LEON BLOY / Syn Ludvíka XVI.

Formát 12—16 cm. Stránek 208. Cena K 1.64.
Motto: *Kniha byla popsána vnitř i zevnitř, a
bylo v ni psáno nařikání a píseň žalostná a
běda. (Ezechiel II, 9.)* Tištěno 444 ex. Na skla-
dě dosud 65 exempl.

(2) Práce Františka Bílka.

Seš. 1. obsahuje: *Svatou Annu, Prokletí Cháma,
Píseň, Čtení Evangelia*. 7 listů, z nichž 1 světlo-
tisk, 4 lithografie, 2 fotozinky. Vel. 28—38 cm, v
trojdílném obalu, ozdobeném pův. lithografiemi
Fr. Bílka. Cena tohoto seš. 1 .K 1.80. Tištěno ve
300 exempl. S vydáváním počato v březnu 1905
a pokračuje se.

BRELAN VYOBICOVANÝCH

Od téhož autora v češtině vyšlo:

Zde se vraždí velcí lidé

s podobiznou Arn. Hella a vinětkou od Leona Bloy.

Syn Ludvíka XVI.

s vinětkou od Leona Bloy.

LEON BLOY

BRELAN

VYOBICOVANÝCH

HROZNÉ DÍTĚ

BLÁZEN

PRAŠIVEC

STUDIUM

BABICE p. LESONICE / MORAVA

LÉTA PÁNĚ 1905.

Přeložil JOSEF FLORIAN

Této knížky 444 exempl. vytiskl

RUDOLF VÁLKA v Novém Jičíně.

Přihlížíme ve Francii, a to již od hezké doby, divadlu tak neobyčejnému, že nešťastníci, určení k tomu, by navázali se na naše blbé pokolení, nikterak věcem takovým neuvěří. Avšak my dnešní dosti jsme tomu zvykli, než aby schopnost k překvapení a divení nebyla z nás vyplynula.

Jest to podivná na církev, před nedávnem vyvýšenou k cimbuřím konstelací a trůnící v čele serafínů, tak padnuvší, sploštělou, zvetšelou, zchátralou, tak zázračně pokleslou, tak nepravděpodobně zaprodanou a opuštěnou, že není již schopna rozeznati ty, kteří ji ctí, od těch, kteří ji nákažlivinou zamořují.

Co pravím? Zabíhá až tam, že dává přednost a vyznamenává svým požehnáním nejvzácnějším ty ze svých synů, jež by měla skryti do neprůhledných stínů, v tajemná a labyrintická podzemí, od nichž klíč měl by

VIII.

býti hozen za zvuku harf a varyt do nejhlubší propasti Tichého Oceánu přísnými kardinály, vypravenými nad jeho tůně velmi nákladně na loďstvu o třech stech korábech!

A co se týká těch, kteří jsou její korunou, jejími klenoty, jejími oslňujícími drahokamy, a jimiž by si měla ozdobiti svou sněhobílou hlavu, druhdy hvězdami vroubenou, otírá si své nohy o jejich tváře a vysílá nečistá zvířata, by je urážela.

Rekl jsem to již jinde se silou v provedení a výkladu. Moderní katolíci nenávidějí Umění nenávisť divou, krutou, nevy světlnou. Bezpochyby, není příliš milováno, toto ubohé umění v současné společnosti a zas a zase to opakuju. Avšak s výjimkami šťastnými měli bychom se, zdá se, potkati mezi touto drůbeží veliké Kvočny inteligenci, již svět dluhuje za svá nejskvělejší veledíla.

Nuže, právě opak se jeví. Všude jinde vidíme prosté opovržení Krásou, katolíci však si ji hnusí. Řeklo by se, že tyto prostřední duše, vyměňující dřevní hrdinství za rozumné a umírněné ctnosti, jež jim povolní pastýři vysvědčují jakožto dostatečné, nahradily tímž rázem zestaralou, ba promlčenou

IX.

ošklivost zla ošklivostí k tomuto zrcadlu jejich bídy, jež každý postulátor ideálu jim nesmířitelně před oči staví.

Plaší se před Krásou jako před pokušením k hříchu, ba lekají se jí jako Hříchu samého, a smělost genia děsí je stejnou měrou jako gestikulace Luciferova. Vynakládají svou zbožnou moudrost k zažehnávání vznešeného.

Mluví o kritice, avšak nechuf a odpor, jimiž předem větrí Umění, jest ze všech diagnos nejjistější! Kdyby mohla existovati nějaká nejistota o veledíle, stačilo by ukázati je jim, by je oslavili hned svými neomylnými kletbami.

A v odvetu s jakými zamilovanými něžnostmi tato společnost tak zvaná křesťanská pojídá pedanty a hlupáky, s nimiž je její bystře rozeznávající prostřednost zasnoubila! Béře na svá kolena tyto Benjaminey svého srdce, hýčká je, mazlí se s nimi, láská je, hladí je, lichotí se k nim, hubičkuje je a miluje je jako svůj život! Jest za nimi zblázněna, náruživě do nich od hlavy až k patám zabouchnuta! Jest to jakási oskulace, a jakási lízanice bez konce a bez nasycení!

X.

Nechť si každý vzpomene jen na nejnovější zázrak, vypravovaný všemi žurnály, o audienci, udělené Svatým Otcem onomu oškrabku žumpy, oné usedlině z antiklerikálního vředu vyteklé, — jehož jméno rozkřičené za nic nesmíme vysloviti, — jejíž nejelementárnější stud eklesiastický musel by odsouditi k věčnému mlčení, kdyby jeho domnělé obrácení nebylo svatokrádežným kejklířstvím, jehož však licoměrná podlost zbožně do nebes vychválila, že tento červy prolezlý blbec bude moci ještě káleti na nepřátele Církve, když před tím tak dlouho mazal ji hnísem svých podebranin!

Žurnály, vyrobivší tento dokument, vypravovaly, že Lev XIII. rozmlouval důvěrně půl hodiny s tímto hřbetem, s tímto mamlasem a pak ho propustil s nákladem svého papežského požehnání, by šel dobrý boj bojovat. Upozorňovaly na to konečně, že to byla nejvyšší přízeň, jen vzácně udělovaná Svrchovaným Veleknězem.

Jest podobno pravdě, že tři královští umělci, o nichž hodlám mluvit, nebyli by obdrželi od tohoto Vikáře Jezu Krista ani čtvrt vteřiny, jež by stačila k otcovskému

XI.

mrknutí okem poněkud přivětivějším a že sluhové Vatikánu, přirazivše jim s vraskotem dvacet dveří na obličej, byli by prohlásili, že se tam nezná ani jméno těchto domýšlivých cizinců.

Pouze jediný talentovaný katolík byl přijat nebo vlastně strpen v tomto neuvěřitelném prostředí. Toť Ludvík Veuillot. Avšak ten byl milovníkem na kopance, jímž staré milé bývají často zkroceny a pořádku naučeny a jenž udržuje lásku hojným počtem facek a vyhubování. Ví se ostatně, jak využítkoval své autority, tento laický major-domus spižírny duší, jenž nechtěl nikdy sdíleti se s nikým o své místo, a jenž žárlivě vzdaloval, pokud žil, vzácné spisovatele, kteří by mohli lámati méně skrblicky inteligencím chléb enthusiasmu, o nějž je připravoval. —

Aby tak Bůh byl přece krásný! Aby tak všichni tito svatokrádežní ctitelé, kteří myslí, že k jejich obrazu jest učiněn, rozhodně se klamali a aby místo tohoto Adonisa salonů bez srdce, bez Kalvarie i bez Potu agonie, — jenž stává se tak snadně Molochem slabých, — museli jednou účto-

XII.

vati zcela do opravdy s Ježíšem strašně zářícím, přišedším na zemi, blýskajícím vebou, paprskujícím, by rozžehnul oči a roztavil kovy, tím esenciálním Ideálem, jehož chudičkými studnicemi byli sem tam roztroušení a ve špatné pověsti se potulující básníci a umělci, — do jakých slují by skryli své strnutí a ohromení a pod které záchranné přístřeší by se vrhli před touto záplavou?

I.

Jest to Barbey d'Aurevilly, autor *Očarované a Dábelských*, jakož i *Staré Milenky* a mnohých jiných děl, jichž samojediný titul vzbouzí dávení v žaludku stydlivých držitelů Pravdy.

Avšak toto ujímání ve střevech jest smišeno s hrůzou. Kolika a srdeční křeče současně se přiměšují. Neznáme spisovatele, jenž by hnal do podobného potu laskavé a přívětivé i břímě ulehčující pastevce svědomí, a jenž by tolik obracel na rožni úzkosti tyto nedobrovolné mučedníky.

Neboť nemohou nevědět, že Barbey d'Aurevilly jest katolík, nepochybný římský křesťan hlavou i srdcem, svým vychováním a svými naukami, a hle, co je zarmucuje a

pustoší! Spíše by vzali za vděk některým atheistou, heretikem, neb alespoň podezřelým věřícím. Bylo by pouze o jednoho nepřítele více pro lidi zámožné, kteří si nepřejí býti milováni a kteří se moudře vzdali ode dávna jakéhokoliv mladického ducha, toužícího po výbojích. Žijí a radují se navzájem a pro sebe; i požehnej jim toho Pán. To odpovídá všem potřebám spásy a apoštolátu.

Avšak takový člověk jako Barbey d'Aurevilly je tísní a stlačuje do velmi malých střevíčků. Jest naprosto s nimi, ba uctivý k nim, což se mi zdá heroickým. Přiznává se ve všem, co napsal, k nejbezúhonnějšímu katechismu a vždy převzal na svůj účet historické a filosofické hádky, vzbuzené při jejich spavosti. Proto nemožno zjevně ho vypověděti a deportovati ve společenství s kacíři a nevěřícími do drsné, nevlídné Kaledonie jejich anathemat. Avšak jak rádi by se přece zbavili tak kompromitujícího horlivce.

Barbey d'Aurevilly jest umělec, běda! jeden z nejvyšších umělců tohoto století a jeho neodvislost jest poměrna s jeho velikostí.

Jest to rytíř, jenž nevyjednává ani nekapitu-
luje. Když *l'Univers* před dvaceti lety
znovu po císařském zabavení se objevil,
Ludvík Veuillot vehnán jsa do tísně svým
dřívějším slibem, že vezme s sebou toho-
to postrašného společníka, uváděl, by se
ho zbavil, že nemůže udržeti v kázni podob-
ného spolupracovníka, — navlékaje tak jako
přikrývku zbabělost svého ducha na ještě
nižší zbabělost svého nahnílého srdce. Veuillot
ve skutečnosti strachoval se velice bezpro-
středního sousedství Barbeye d'Aurevillyho,
jehož nesmírný talent byl by zacláněl jeho
nárokům na kalifát křesťanských intelligencí.
I objevil, kterak nabídnouti tomuto nezdol-
nému zcela malounké udidlo z jemné ocele,
jehož odpuzující účinek nebyl nejistý, přísá-
haje při tom bezpochyby sám sobě, že od
nynějška bude lépe bdíti nad svým jazykem
a že se nebude již vydávati v nebezpečí ne-
rozvážných nabídek.

První z moderních katolických spisova-
telů nemohl tedy psáti již nikdy v žád-
ném katolickém žurnálu, a *jediný* román

křesťanský, jenž by měl býti čten bytostmi příslušnými lidskému pokolení, *Ženatý kněz*, zázrakem vydaný ve zbožném knihkupectví, byl ihned vržen na pranýř na výslovný rozkaz Pařížského Arcibiskupství.

Jenže bylo v téže době třeba zardousiti autora, neb aspoň zazdíti mu všechny východy, oněmiti kolem něho všechny ozvěny, odříznouti ho konečně od rozmluv s lidmi.

Nezvratně klidný a bez kyselosti, nadále poklekal v hloubce své duše před monstrancí Boha živého, na jehož ustavičné blýskání patřil v tomto soumraku věků, nad dusícími mrtvolami jeho nákazyplných, smrtonosných ctitelů. Psal, kam mohl, v prostředích orthodoxii jeho myšlenky lhostejných neb nepřátelských, jist jsa, že zasáhne přese vše vzácné mozky sem tam rozptýlené, tvořící celé jeho auditorium, jímž každý povýšený umělec musí se dnes spokojiti.

Rozhodil do světa několik veleknih, kolem nichž se shlukli se žasnoucí, avšak obezřelou loudavostí lidé, zamilovaní do toho, o čem se jim zdá, že s nebe sestoupilo.

Blbé hořekování ozývalo se z domů katolíků, postrašených a plačících nad zneuctěním, že měli se snoubiti s tak velikým spisovatelem, a právě proto stal se pastýřům tohoto nejedlého stáda hrozným dítětem, jež napájí je tak hojným pelyňkovým odvarem, — tyto povalečné a zahálčivé Janičáry Apostolátu!

II.

Rád bych tuto připomenul, že jsem nikdy nečinil nároků na to, bych byl považován za kritika. Prohlásil jsem dávno svou nekompetenci v tomto vyměřování a nehodlám ani převažovati, ani přezkoumávati soubor literárních prací Barbeye d'Aurevillyho.

Mluvě o něm, mám na mysli, bych po způsobu nového Chama, mnohem zatratitelnějšího než ten starý, odhalil mateřskou nahotu, bezejmennou nahotu Matky Církve, válející se v blátě Pentapolí hlupství a zapírající zuřivě ty ze svých dětí, jimž napadnulo zrobiti jí purpurové pláště.

Postačí zdrcující příklad jediného vele-díla, nejen od ní zavrženého, avšak tolik vypovězeného jejím opovržením, do takové

dálky deportovaného rozhořčením jejích útro-
b, že i titul jeho jest neznám capajícím a
hemžícím se věřícím, kteří se strkají a po-
rážejí v jejích brankách.

Samojediný předpoklad četby *Ďábel-
ských* touto odpornou rodinou, zdá se vý-
směchem a šprýmem bez odmluvy.

Bernardin de Saint-Pierre pravil, nevím
již kde: »Pravda jest jemná perla a zlý člověk
krokodilem, jenž nechce si jí dáti do uší,
protože jich nemá. Nabídnete-li perlu
krokodilovi, místo byste se mu vyvarovali,
bude ji chtít sežrati, rozdrtí si zuby a ze
vzteku vrhne se na vás.«

Nynější křesťané nechtějí žádné okrasy
tohoto druhu a jejich uši jsou na věky od-
straněny pro náušnice Umění. Jejich hněv,
bezmocný na štěstí v této době malé víry,
neunáší je až tam, by roztrhali fysicky ty,
kterým by se zachtělo býti méně pitomými.
Avšak přísáhám vám, že osud zvířat nejne-
čistějších mohl by býti záviděn lidmi tako-
vými jako Barbey d'Aurevilly, kdyby Francie
byla dosti proklata, by návrat monarchie o-

pět uvedl tyto hroby v jejich vážnost.

Byli by tu velmi hbitě odpraveni do nejméně zdravotních kolonií Tichého Oceánu, a zavrženec, jenž píše tyto řádky, musel by se bezpochyby silně přičiniti, by si zachránil kůži.

Ďábelské objevily se poprvé 1874., totiž v nejživějším kypění poutí, konaných ku smíření Pána Boha, v čilém ruchu katolických a royalistických schůzí ku zorganizování mravního řádu a k obrození vlasti. Hnojní zapaření pomřelých enthusiasmův a pohaslých paroxysmů, na něžž dnes i upomínka jest dokonale setřena.

Na veledílo to hned byly vyhlášeny všechny tresty klatby a stálo to nespočetných krokův a ohledů na tak úctyhodně známého spisovatele, než bylo dosáhnuto zastavení soudního stíhání a než Barbey d'Aurevilly, bez tak již připravený o svou mzdu zabavením, mohl uniknouti ani nevím jakému zhanobujícímu odsouzení.

Nemravnost *Ďábelských* byla prohlášena za překvapující, a slušné davy,

jimž každá četba knihy unikala, přiznali, prskajíce stydlivostí, že nikdy žádný romanopisec tak nebezpečně nepodráždil sliznice nejprísnějších úřadů.

Opravdové spiknutí bylo sosnováno k podušení prodeje přece tak nejistého a kolísavého, běda! ostatních děl autorových, a manželky, jimž nebyly rohy nasazeny, vláčely hromadně svou ctnost do krámů, by oznámily zaraženým obchodníkům své vyhrůžné zápovědi. Každému knihkupectví v předměstí Saint-Germainském bylo sděleno, že odbytí jen jediného svazku tohoto nočního pracovníka, mor rozšiřujícího, bylo by neúprosně potrestáno odpadnutím jeho zákazníků.

Opravdu, jakým podivuhodným útočištěm jest ta čistota! Moderní katolické vychování zůstávajíc věrno dvakrát stoletým tradicím, učí nepohnutě, že nejnesmírnější ze všech zločinů jest nečistota smyslů. Nepřeje si ničeho vroucněji, než aby duše nezkušené byly přesvědčeny, že tento hřích, jemuž není rovno, jest tajemný atentát, jejž Evangelium prohlásilo za neodpustitelný, tolik mravokárné prů-

povídky a pravidla jejích pedagogů při této příležitosti poděsně vystupují.

Bezpochyby neoblomná přísnost nebe musí se cvičiti na lhářích nebo lenivcích, avšak musí trojnásobně zakročiti proti srdcím chlipným a proti vinným ledvinám. Odpuštění z rukou Ježíšových na kříži prší ručejemi na lakomce, na nevěrné, zrádce, na dobré křesťany, kteří jaktěživi nepoznali milosrdenství, avšak zpečuje se, byť toliko mlhou padati na smilníky. Konečně jest úplně dovoleno býti bez lásky tomu, kdo jest bez *prostopášnosti*.

Bytosti tak vypěstěné mohou růsti a připojovati se k průvodu lidského pokolení. Mohou v tajnosti utábořiti se na močálech smilstva, odkoupiti několik nemovitostí notářsky v Sodomě prodajných, zdomácniti lejno své v Mléčné Dráze, nebo přidržeti se hloupě odporučovaných úkonů manželské ctnosti; nikdy se nedostanou až tam, by překonali záhyb tohoto počátečního vyučení. A ostatně, proč by se hleděli sprostiti tak poručnického oslovství, kde jest jim k ochraně — jako

vzácná obluda, vydržovaná pyšnou nádherou nějakého knížete — děsivá prostřednost jejich víry?

Právě do obličeje zasáhl je Barbey d'Aurevilly knihou nejdokonaleji uzpůsobenou k tomu, by je na zemi porazil: na onu zmíněnou knihu myslím, jež ze všech knih moderních jde nejdále do údolí smrti, o jehož průchodu se věřilo, že jest zatarasen; na tu děsuplnou píseň o Hříchu, bez hořkosti a bez stavení, avšak vážnou, avšak orthodoxní a neukojitelné pravdivosti.

Jest tedy zcela jistě hrozným dítětem, protože přišel a posadil se, by pověděl tyto věci, do středu doktorů, jimž hrůzou nad ním krev v srdci se sráží a kteří v ohavné přihlouplosti své chtějí, by člověk opravdový byl uzamčen do míst temných a by zmučená tvář tohoto přestupníka Šestého Prikázání nekazila automaty, jichž naplodili.

III.

„**R**ozvášněné pro tajemství a milující je až ku lži«, až k opájení se lží. Takové jsou ďáblem posedlé ženy, jichž odstrašující příběhy vypravuje nám Barbey d'Aurevilly.

Jistý lept Feliciena Ropsa představuje nám jednu z nich, ona stojí, nohy majíc na mrtvém dítku a ona svýma oběma rukama zlověstně *jak obvazkem* zakrývá si rty, zacpávajíc tak, zalepujíc, sekvestrujíc svá ústa. Spoutána jsouc ve své lži jako Kníže zatracenců na dně své prohlubně temností, takovouto choutku projevuje tato žena-strašidlo: *spustiti s očí* tak význačnou pásku vášně a ukázati tímto novým vystrojením démonů, že slepota jest k pádu přivedena.

Zde láska nemá již ani mythologické

cti, by se objevila v podobě slepého rhapsoda; zde jest to karyatida paláce Mlčení, opletená hady soumraku, přichystanými k úkladům, nižádného podezření nevzbuzujícím.

Ženy *Ďábelských* jsou ve skutečnosti tolik zasnoubeny se Lží, že když se oddávají svým milencům, skoro jakoby se jí zpronevěrovaly a jakoby se cizoložně chovaly k svému odsouzení proto, by ho více zasloužily.

Všechno v nich, jak se zdá, pracuje k tomu, by *rodily do vnitř¹⁾* dle výrazu autora. Jsou k nevymotání zapleteny do záhybů, jako labyrinty plné oklik a zataček, plazivě rozežírající se jako vředy, a jejich mrzká sláva záleží v tom, by, předčivše jakýkoliv lidský podvod, pohroužily se v pokrytectví andělů.

»Jsem přesvědčen, pravil Barbey d'Aurevilly, že jistým duším jest přetvářka štěstím. Strašné avšak opojné blaho tkví v myšlénce, že se lže a klame, že *sebe* známe *jedině*

¹⁾ t. j. do tmy lůna mateřského, by světlo světa a oko jeho nespatrilo hanbu jejich a aby tak plod těla jejich v skrytě byl utajen. J. F.

my, a že odehráváme se společností komedii, v níž ona jest voděna za nos a z níž si hradí útraty za vypravení scény všemi slastmi opo-
vržení.«

Vyjímaje jednu jedinou, jejíž hrozná *upřímnost* není než luxem pomsty a jež sama sebe vleče, říjejíc zoufalstvím, na smyku vyvoleném jejím zabláceným zprzněním, — vidíme, že nástěnný koberec těchto bajader jest skližen, vlákno za vláknem, ze všech polostinných nuancí přetvářky, ženské lico-
měrnosti a sykofanství jejích smilstva.

Obraznost vždycky může překonati dra-
ma neb melodrama to, nikdy nepředstihne
hrůzu takové kvality.

Krotitel těchto kočičích upírů vycházej
z toho, že »zločiny přepjaté civilisace jsou
jistotně krutější než zločiny krajního barbar-
ství a to pro jejich strojenost, zkaženost, již
předpokládají, a pro jejich vyšší stupeň in-
telektuality .«, ukazuje, že »jestli tyto
zločiny mluví méně k smyslům, mluví více
k myšlénce; a myšlénka konec konců jest
tím nejhlubším v nás. Naskytuje se tedy ro-

manopisci celý genre neznámé tragičnosti, jež může čerpati z těchto zločinů, více intelektuálních než fyzických, jež se zdají méně zločiny povrchnímu nazírání starých materialistických společností, protože krev při nich neteče a protože vraždění neděje se leda v řádu citův a mravů«.

Tento druh tragického našel právě tam, kde jej hledal, v souhrnu rakovin tajných, v neprozkoumaných sarkomech, pekaminosních granulacích pokrytství.

Ach! To neohrabané licoměrné pobožnůstkářství, jak je pojal Molière, zdá se trochu daleko! To byl v mozku kejklíře odraz náboženského škortání hanebně podlého století, a všechny jansenistické nebo gallikánské formule, jež předcházely nebo následovaly domnělému veledílu tohoto prázdného fraškáře, neposkytly celkem nikdy ničeho jiného, než rudimentární dotvrzení přetvářkového úšklebku, tak věkovitého jako náboženský cit v člověčenstvu.

V Barbey d' Auvillym ani zmínky o takovém pitvoření. To jen buržoy rozesměješ

příliš snadně, až se jim bránice budou otřásati, když našpoulíš ústa a *fysicky* zkroutíš tvář dle návodu pro kejklře. Tento veliký umělec naopak volí několik duší, nejsilnějších, nejúplnějších, jak jen si je můžeme vysníti, duše se zachmuřeným obočím a nepřístupné, o nichž se zdá, že k věčným samotám jsou určeny, zavírá je do světa, vzdívá kolem nich hradby hlupců, vyhlubuje příkopy šenapanů a náspy ploskochodců; potom vlévá do nich až po ohryzek chřtánu vášně pekla.

Výsledek této metody jest totožný se zatracením pyšných andělů. Tito zajatci, přivedení až tam, že sami sebe sežírají, nalézají v tom konečně půvab, a jejich okázalá veselost světácká jest nesešívanou maskou jejich rozkoší, milujících samotu. Přetvářka tak hluboká, že nemá již na zřeteli ani ohledů společenských a veřejné cti, avšak hledí se zbyti vůkolních ssavcův a usiluje o to jen, by nebyla nikým posuzována!

Ostatně nejedná se již nikterak v tuto hodinu o to, by bytost mohutně ustrojená,

avšak ošklivost budící, jevila se horlivě křesťanskou. Jest to poznámka zvláštní, náležitě však oprávněná: čírého pokrytství dovolává se úporně i sebe skrovnější Bůh. Nuže, Bůh Kalvarie a Nejsvětější Svátosti octl se dávno v haraburdí, to se samo sebou rozumí, a Narcis, jenž jest v hlubině každého lidského srdce dle všeho ho nahradil. Každý moderní člověk nese v sobě malou neomylnou Církev, jíž sám jest Kristem i Veleknězem a hlavní starostí jest přivábiti pokud možná největší počet farníků. Poněvadž však jest podstatou každé víry, by směřovala k všeobecnosti, přirozeně rozpíná se proto svatouškářství v převráceném poměru s nedostatečností svatoštánku. A tak vidíme tento div duše veřejné, natírající se ctností, by si dala rozřešení a samu sebe přijímala a požívala a tak zasloužila si Ráj za své vlastní úslužnosti.

Barbey d'Aurevilly chtěl ukázati tuto duši ve zbožných cvičeních své liturgie temnot, v plném konfliktu jejího tajemství s konvergentním ustrojením očí nezasvěcenců...

Právě proto působí jeho kniha dojmem

jakéhos bezuzdného sabbatu Smilstva kolem Baphometu Lži v kterém si zázračně samotářském a mlčenlivém zákoutí, kdež *ledová* atmosféra pohlcovala by i nejbezhlasější vzdychot. To v samém středu světa povrchního, jehož nepřátelská bezvýznamnost nepodezřívá nic ze sousedního tábora těchto hrůz.

Jest to jehlová dírka na kůži civilisace, jež nám skrývá pandemonium, od něhož, jak naše prázdná domýšlivost předpokládala, jakobychom příčnými zděmi, hradbami vesmíru byli odděleni. Strašný moralista *Ďábelských* nechtěl než to, jen díрку jehlovou, jist jsa, že peklo, takto jsouc viděno, úděsněji působí než pohled prostornými otvory střílen.

A právě v tomto bodě jeho umění opravdu omamuje, neboť hrůza, jež nutí nás k dohadování a domněnkám o pravém stavu, jest obyčejně mnohem účinnější než hrůza, přímo před zraky naše předváděná. Mluvílo se o »sadismu« při této příležitosti. Velice třeba vystříhati se obhajby v této věci, protože logika jeho díla přesně vyžaduje, by se

naň myslilo. Což jest jiného sadismus, než zuřivý hlad po absolutním, přenešený v řád vášně, žádající k činům ukrutnosti okořenění činy rozkošnictví? K čemu tedy tohoto přímětku, když bylo třeba, by sám Dábel dýchnul na tuto knihu, estheticky založenou jak pravé zrcadlo stavu duše dokonale lidské, a by tak krajnost hříchu smrtelného byla v ní nezbytně rozvinuta.

Zbývalo by snad napsati druhou serii *Ďábelských*, v nichž muži, tentokráte výhradně muži, byli by podněcovateli a doutnáky zatracení. Látka by byla hojna. Avšak Barbey d'Aurevilly vyvolil ženy, jež viděl lépe v jejich mrzkosti a jež se mu zdály nuceny nésti s větším půvabem pověstnou kápi dantovskou, jejíž zakuklení sluší přece tak dobře jistým mužům.

Na tom nezáleží; ženy, jež maloval, jsou proklaté a vznešené. Není ani jedné, by nebyla účastnicí polovice démonův a by nepřijala zároveň navštivení andělského umění. Veliký umělec, jenž je stvořil, jakoby byl *střežen* zvláště duchy nemensšími než Pan-

stava nebo Trůnové....., avšak roztříděnými bezpochyby mezi ty, jichž rty zůstaly bledy od věků, byvše — po miliontinu trvání jednoho mžiknutí oka — fascinováni Luciferem a v téže chvíli svrženi do propastí k odpykání.

IV.

Barbey d'Aurevilly neví méně než kdo jiný, že mohou existovati *Nebeské*, pohroužené do přečisté modře, že jistotně existují. Avšak hle, nezná je dosti a zvláště nehodí se k povaze jeho ducha. Jest z těch, kteří přicházejí na svět, by byli ikonografy a historiky Zla a projevuje toto povolání ve svých schopnostech pozorovatele.

Rovněž netřeba příliš spoléhati na neurčité sliby předmluvy k *Ďábelským*. Autor, jistojistě silně schopný nadšení lyrismu nejskvělejšího, nehonosí se stejně něžnou myslí, již třeba k tomu, by se zabavoval ustavičným o ní rozjímáním. Pak, opakuju to, struktura jeho mozku, speciální mechanismus jeho myšlenky přísně mu příka-

zují, by byl pozoren zvláště na arkána temnot a zatracení.

Vidí lépe než cokoliv jiného duši lidskou v pohaněních a vykasáních od jejího Pádu. Jest to mistr-imagier Neposlušnosti a upomíná velice na ony velké neznámé sochaře Středověku, kteří vydlabali nevědomky veškeru potupu zavržených na zdích kathedrál.

Církev nebyla tehdy upejpálkou a srdce čistá měla čisté zraky. Nepošpinili se lidé tak snadno jako dnes a duchové cudní mohli čeliti bez nebezpečí i okázalému vystavení tělesných bláznovství, jež hluboká víra jakožto projevy moci ďáblovy zošklivovala. Kromě Svátosti láska nejevila se ničím než nečistotou a hmotné představení jejích nepořádků, daleko jsouc od toho, by kalilo prosté, kteří přicházeli klanět se Synu Panny a Králi Andělů, posilovalo je naopak v tom, že si více hnusili starého Pokušitele.

Poněvadž číší z nás dnes fosforově zsinálá záře jako z mrch, Barbey podobá se spalovači. Tak tomu chce spravedlnost. Avšak zvláště spalitelní katolíci mají proč ho

nenáviděti: ohrožuje je svými hořícími víchy a nicméně tvrdí, že přísluší do jejich řad. Církev Římská uctívá přece na svých oltářích mnohé z těch starých Doktorů, kteří se tolik neupejpali a kteří nemysleli ani v nejmenším, že by bylo tak záhodno skrývati potupu, již Spasitel byl vyšňořen jako rouchem svatebním!

Až k příchodu roty Lutherovy a Janse-
niovy u křesťanů takováto trvala tradice: pravdu »na střeších« křičeti a nikdy necouvati před »nutným pohoršením«. Nyní ti-
též křesťani, nepozorovatelně nakažení od dlouhé doby nečistými jedy těchto dvou špinavých plemen, došli až k tomu přesvěd-
čení, že není dobře pravdu říci a že pohor-
šení jest vždycky záhubné — rouhajíce se tak, aniž by toho spozorovali, naučením Mi-
stra, jemuž okázale božskou poctu vzdávají a jenž umřel na kříži, by jim stvrdil svoje Slovo.

A konečně co záleží na shloučení těchto nálevníků? Mohutná a krásná díla mají zá-
zračně dlouhý život, a tím stávají se předky

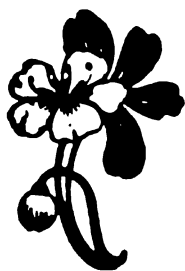
budoucích myšlének. Ah! potomstvo bezpochyby nepřidá se na stranu spravedlnosti, avšak byť by se předpokládalo, že bude ještě hnusnější než zvrhlá pokolení přítomného věku, bude vždycky jistá elita duchů, by si jí připomínala a svědectví o ní vydala.

Bídna to útěcha, vím dobře, takováto naděje na mzdu obdivu tak pohrobního; býti nucen poukázán k výplatě v jednom nebo třech stoletích několika genii v hadrech, jichž zrození jest nejisto a kteří nepřijdou, než aby znovuzačali tytéž bolesti! Přece však, přirozenost lidská jest tak sestrojena, že jest to nicméně přece útěcha.

Až současní nositelé jména křesťanů budou tolik zasypáni v hrobech a s nicotou tolik zamalgamováni, že jejich chutné mrtvolky budou zapomenuty i pod zemí od pokolení hlístův a červů, kteří je zpožírají; až nový věk přijde, by převrátil neduživé vášně našeho věku, a až žralok věčného hlupství obnoví své ploutve; — lze se domýšleti, že v samotách bez půvabu díla starých mistrů budou obdivována ještě umělci bez naděje,

kteří závětí odkážou své extase jiným.

Těmto jistotně taková kniha jako *Ďábel-
ské* objeví se tím, čím ve skutečnosti jest:
trestní monografií zločinu a pojednáním o
BLAŽENOSTI v náručí zločinu, — nesmíř-
itelný dokument, jež dosud nižádný moralista
nepřinesl v hrůzostrašném ciboriu tak para-
doxální nádheru!

BLÁZEN

I.

— **A**rnošt Hello jest blázen! pravil mi jednoho dne jistý představený řádu, skoro proslulý v Církvi, vychvalovaný organisator mnohých poutí.

Nedostatečně jsa poučen tímto ortelem, opovážil jsem se namítnouti všelicos k objasnění. — Nu, otče, nepřiznáte ni záblesků ducha tomuto pomatenci?

— Záblesky ducha? zčerstva odvětil tento průvodce karavan zbožnosti. Avšak, moje milé dítě, *všechno* bylo pověděno dávno svatým Tomášem a svatým Augustinem a my nepotřebujeme žádných záblesků ducha pana Hella, aniž koho jiného.

Tento potulný mnich, o němž rád předpo-

kládám, že jest ochámovaný všemi dobrými skutky, vyjádřil myšlenku celého svého okolí. Bůh, pojatý těmito mozky, nepotřebuje *již* od nynějška velkých osob, aniž velkých činů, protože jest konečně zaopatřen podobnými ctiteli. Jest pravda, že musel stvořit v prastarých dobách několik spravedlivých doktorů, kteří by vtiskli křesťanskému duchu svou pečeť na věčné časy. Ale dnes jeho dokonalá moudrost mu brání, by znovu začal v něčem podobném a jestli chcete nesmyslně předpokládati, že by se mu zlíbilo najednou oddati se opět hotovení velkých lidí, byl by nucen ihned zanechat takového nápadu.

Nešťastný Hello, jenž nemohl věřit na tak přísné zabavení božské svobody, byl zařaděn do příhrady bláznův a odříznut z obezřelosti literární od ostatních křesťanů, nad čímž si zoufal až do své smrti.

Arnošt Hello, odvržen jsa katolíky, kteří mu neodpouštěli, že býval mnohdy vznešený, nespozorován nekatolíky, k nimž nemluvil, ustavičně předem zapuzovaný pro nadpřirozené groteskno své fysické osobnosti, dopro-

vázen byl v neohraničených rozlohách nejmohutnější originalitou, o jaké možno sníti.

Poněvadž jeho duše byla slába, nedovedl se utěšiti, že byl beze slávy a nemohl uvyknouti na to, že snad jest povolán, by vzal na se veškery nemilosti genia v skrytosti. Ku konci nepodařilo se představit si ho, jakoby kdy byl opravdu mlád, tolik se zdálo, že jest schvácen svými illusemi po proudu, upoutaný na lůžko svých vlastních zklamáných nadějí.

Příslušel k oné třikrát žalostné theorii toho slavnostního průvodu starých začátečníků, kteří táhnou processím dle ritů tak truchlivých více nebo méně vážným mezisloupením velkého žurnalismu. A přece napsal a uveřejnil desítku svazkův a nekonečný počet článků průběhem dvaceti let. Kritika mluvila o něm, ba mnohdy s jistou okázalostí. Málo na tom záleží, proslulost nepřicházela, sláva ještě méně, a na neštěstí, nebylo v jeho moci, by přijal, že tomu tak bylo.

Bylo by třeba řeckého tragika k tomu, by vypravoval o bolestech tohoto křesťana,

jenž nad pouhým slovem resignace propukal vřev a jenž věřil upřímně, že sláva Boha vzejde z jeho vlastní slávy. Avšak ponechejme stranou toto příležitostné slovo, jehož někteří zákristní kancelisti nehodně zneužívali, by podráždili nešťastného muže, jehož velikost zastrašovala jejich bídu. Oko božského mistra, jež počítá přesně »jha a chomouty« ve stájích svých stád, bezpochyby samojediné dovede rozeznati přísně spravedlnost lkání svého stvoření, byť sebe neroumnější se jevilo v očích fraškářů, kteří lámou davu chutný chléb svých úsudků.

Necht jakýmkoliv směšnem rádi by ho byli obsypali, Arnošt Hello byl aspoň tou podivuhodnou vzácností, již nazýváme lidskou duší, a zajisté jednou z nejživoucnejších, nejrozechvělejších a silně rozvášněných, jaké kdy se mohly potkati na naší planetě. Zároveň pak byl spisovatelem neobyčejného a tajemného umění. Avšak, bychom se z něho radovali, třeba esthetického smyslu, dosti neodvislého, bychom se považovali za křesťany od okamžiku, kdy otevřeme jeho

knihy. Nesnadné úsilí, přiznávám, zvláště inteligencím našim, tolik předhozeným hladovým murenám racionalismu.

Tento katolík určitě v nejvyšším stupni honosí se tím, co nahání husí kůži více než vše ostatní tolerantníkům současné společnosti: myslím zde na nenávist klamu a bludu. Hledme ostatně, jak málo tolerantním způsobem se vyjadřuje:

»Kdokoliv miluje pravdu, nenávidí blud. Jest to skoro tak naivní jako paradoxální. Avšak toto hnusení si bludu jest prubířský kámen, dle něhož se pozná láska k pravdě. Jestli nemilujete pravdu, můžete až do jisté míry říkati, že ji milujete, ba přičiniti se, by i blázní o vás tak myslil; avšak buďte ujištěni, že v tom případě bude vám chyběti ošklivost k tomu, co jest falešného, a dle tohoto znamení pozná se, že nemilujete pravdu«.

Tato nenávist bludu, jež směřuje pouze k naukám, aniž by se dotýkala osob, jest tak žhoucí, že proniká hluboce jeho styl a koloruje ho barvami prudkými a bouřlivými,

na něž bez tohoto zanevření na blud nikdy by se byl snad nezmohl.

Kdyby toho neměl, co Josef de Maistre nazývá *hněvem lásky*, nebyl by snad leda nějakým dialektikem, náboženským apologetou po způsobu tolika jiných, ozbrojený nanejvýš ironií velmi sladkou a velmi dobromyslnou, a všeobecná nepozornost byla by ho velmi mlčenlivě pohřbila do nejtemnějšího zákoutí svých katakomb. Avšak tento cit samojediný dodává mu neslýchané osobitosti, literárního akcentu tak význačného, že jest nemožno, byť bychom sebe více chtěli býti nespravedliví, nebýti tím zaražen.

»Takový jest rozdíl, psal, mezi láskou a horlivostí, že láska spokojuje se milováním a tím, že jí předmět její náleží. Horlivost *ubíjí* vše, co se jí v odpor staví.

U Hella horlivost tím utracuje a hubí, že sežírá. Nepožírá jenom, co jí překáží, pohlcuje vše, co nežhne tolik jak on a týmž ohněm. Tento člověk tak něžný jest zhoubcem ve jménu Jednoty víry.

Možno tvrditi, že tato láska, jež nenávidí zlo, vybuchla v něm jistě ve velkou vášně,

jež vše v něm opanovala, a poněvadž čas, v němž žije, musí mu připadatí odstrašivě bíd-
ným, tato vášeň rozhořčuje se a dává se u-
náseti k nejostřejším, nejskrípavějším posud-
kům, k paroxysmu rozhorlení. Ušlechtilé, a
šíleně zamilovaný do Jednoty, ovíjí a oplétá
se horoucně kolem tohoto zmrzačeného
dříku stromu života. Jestli tupá sekera filoso-
fická ráda by jej ještě zasáhla, tu *na něho*
rány dopadají a to jeho údy záhodno zutí-
nati pro začátek.

Málo osvěcených spisovatelů bylo tak
jako tento temný a nesrozumitelný na kusy
rozsekáváno. Mrzká kritika závistníkův a hlu-
páků v jeho vlastním okolí velmi řádně
vyplnila úkol katů na myšlence a na spisech
tohoto druhu svatého Jakuba *Rozřezané-
ho* v katolické literatuře. Mohl křičeti jako
vznešený perský mučedník: »Pane, Vládče
živých a mrtvých, vyslyš mne, nemám již
rukou, bych je k tobě vztáhl, nemám již
kolenou, bych je před tebou sklonil, jsem zří-
cenina stavby, které již sloupy, na nichž se
podpírala, nepodpírají. Slyš mne, Pane, a
vyveď duši mou z jejího vězení!«

II.

Zrovna se vtírá myšlénka, že napjetí tak ustavičně úsilné schopností vyšších může poskytnouti pružnosti spisovateli, zvláště když dary přirozené jsou již skutečně neobyčejny.

Jenže třeba zřetelně vyznati, že ubohý Hello byl by jistě škrtl poslední slova modlitby mučednickovy. Nebyl by chtěl vyjít z vězení svého těla, byť bylo sebe zbědnější, sebe bolestnější, protože nemohl přese vše vysvléci se z naděje, jež přilnula k jeho kostem mnohem pevněji než jeho vlastní kůže.

Byl z těch nekonečně vzácných bytostí, jež ještě očekávají pozemskou vítězoslávu Boha a jeho *viditelné* králování. Jediná myšlénka na to, že by mohl spíše umřít, pobuřovala ho jako nespravedlnost, neboť

zplodil v propasti modliteb jistotu, že jest věžitelem této události.

Výsměch byl opravdu příliš snadný a nebylo mu ho odepřeno. Vše, co mohlo mluvíti nebo psátí v bažínách zbožnosti, stalo se mu nepřátelským a to nízcce a špinavě. Všechna ta svatouškovská sběr ctnostných písálů, všechny ty trichiny péra katolického knihkupectva, všechny ty larvy, škrkavky, dešťovky, žížaly, ponravy, tasemnice, všechno to tak zvané literární starého posvátného střeva; ti Lasserové, Pontmartinové, Rousselové, Aubineauvé, Lothové, Leon Gautierové, plesali při této příležitosti a ušklíbali se a s úštěpky chechtali se nad tímto velikánem, zůstávající sami nejjasnějšími hlenci, na věcky zatemněnými. Ba ani Veuillot ho neušetřil, Bůh ví, že ne! —

Jiný než Hello, ať to kdokoliv, lehce by to byl snesl, a nebyl by toho ani spozoroval. On byl tím doslovně křižován, protože prudkost a vroucnost jeho vznešené touhy konečně se sjednotila a propletla s jeho vlastním svědomím a protože myslel o sobě, že

jest označen pro jakousi část přípravné práce k příštímu triumfu Spravedlnosti. Následovně nebylo třeba dle jeho náhledů, by apoštol, jímž se mohl jednoho dne státi, byl předem ničen ve svém nutném kouzlu a vážnosti.

Právě z tohoto důvodu na tolika stranách svých knih mluví sám o sobě instinktivně, když chce vyjádřiti útrapy Bohem vyvolených, zneuznaných a světem oslyšených, jemuž mají posláním svým zvěstovati nové věci. Když mluví o Jobovi, o svatém Janu Křtiteli, ba o Ježíši Kristu, když jest otázka o jejich bolestech a o tom, jak jsou lidmi zanedbáváni, cítíme ihned, že naráží na neštěstí a nezdary tohoto kazatele pouští.

Ostatně, vždyť přese vše láska toho vyžaduje, bychom se připodobnili jejímu předmětu, bychom přilnuli k němu, do něho vešli a v něm se ztratili až do té míry, kdy nebudeme vědět, kterak se z něho vybaviti. Tento šílenec po Slávě Boha živého, maje nepopíratelně říci věci veliké, byl příliš ovládán svou přirozeností než aby netrpěl, když nebyl poslouchán; a toto utrpení bylo v přímém

poměru s jeho myšlénkami. Nehorším se tedy jinak nad jeho soucitem k té skupině nutků rozhladovělých po Kráse, jež velcí lidé povinni jsou nasytiti a kteří žebrají marně svůj zob vznešeného, když velcí lidé jsou nepřítomni neb obětováni. »Obdiv, pravil, jest chudý, jenž žádá svého chleba jak ostatní«.

Není vlastně mrzké a stokrát pitomé, když se odsuzuje *o s o b n o s t* umělcova, když se mu vyčítá jeho podstatný způsob života, bez něhož by byl pouze posledním z lidí a bez něhož by nezasluhoval ani ohryzovati žaludy, jimiž prasata opovrhují?

Osobnosti tohoto podivuhodného druhu jsou ssacími bradavkami pro velký počet, a jejich skvělá šťáva tryská milosrdně kolem nich z hloubky jejich necbyčejných propastí, jako vroucí voda z gejsírů.

»Sudílkářská kritika neodváží se nikdy říci před dílem člověka ještě neznámého: Hle, sláva a genius! Vidí-li člověka překypujícího životem a láskou, obklopí ho hřbitovní zdí. Genius jest plný utrpení, jež nenalézá účastního soucitu ani u žen

Ty milují, co se leškne, nemilují, co září».

Když autor *Člověka* psal tyto řádky, myslel bezpochyby na sebe, poněvadž není možno, by osobnost tak určité, ryzí povýšenosti na sebe samu zapomenula, když mluví o bolesti; byť zajisté ve svých vlastních očích pouhou jednotkou v žalostné společnosti pariův intelektuálního veličenství, nad nimiž vzlykala jeho duše.

Avšak, hle, tuto propuká v nárek zřetelnější:

»Nemysliž, ó země, že k tobě odesílám svoje lkání. Tys jen jeviště, ty nejsi cílem mých křiků a nedovoluji ti ani na okamžik, bys je chovala ve svých útrobách. Směřuji k Bohu, samojedině k Bohu. Neopozďuj je, jsou naléhavé. Mluví o tobě, nejdou k tobě. Moji křikové jsou mým pokladem. Jsou mým nesmrtelným dědictvím. Proto jen ti je svěřuju na okamžik, by tě zasáhli nohou a by, odrazivše se vzletěli do nebe. Avšak nezataj z nich ni jeden. Ničeho nezatajuj, ničeho ne-skrývej. Nechť nejmenší z mých zaúpění se neopozdí v některém koutku tvé půdy. Nechť

ni jediná kapka mé krve se neztratí! Jsem lakomý, buď věrná; spočítal jsem své kapky krve, spočítal jsem řevy svého srdce. Musíš mi ze všeho složití účet až do nejposlednějšího atomu. Vrhni k nebi s tím, co na tebe z mého padá, a to hned; vteřiny též jsou počítány».

Bytost schopná křičeti takovými domluvami předstihuje zřejmě každé formulovatelné kritérium a musí se přenechatí toliko intuici obdivovatelů. Všechno zde jest výminečné. Jsme tváří tvář s křesťanem, jehož propasti křesťanství nemohlo naplniti, protože je považuje za *nedokonané* a jenž zoufale patří na to, že Slib Evangelia odročován jest do neurčita. Zároveň pak proniknut jest až do morku kostí předtuchou o brzkém příští Pána, jenž jest přede dveřmi a jenž se vytočil z našich béd a trampot před devatenácti věky výmluvou na pouhé sliby o svém návratu.

Konfrontace současných událostí s posvátnými proroctvími dokazuje mu nadbytečně, že tato hodina jest blízká a on sám jest

trápen hroznou žízni po této hodině. Aspoň jedenkrát by se objevilo absolutno Pravdy, Spravedlnosti, Lásky a Velebnosti. Bylo by to pomstěním Chudého a neskonálním pokorením moudrých, kteří jako vepři povalují se na hnojišti svých orakulí a jichž smrdutost nasycených a ukojených tolik muk mu působila. Objevila by se tak konečně rehabilitace Boha, jenž jakoby zapomenul pamatovati na ty, kteří ho milují a jenž zavinuje úpadek svého Slova usnuv tak dlouhým spánkem.

»Vaše rozervaná oběť zpět si žádá svých údů«, křičí, obraceje se k ustavičným katům. Kristovým, a pozoruje se ihned, že právě myslí na tato hovada pýchy.

Potupné to slovo mohlo by právě tak dobře letěti k samotné Oběti, jež nedělá nic, by opětně nabyla svých pozemských cárův, ačkoliv již tomu bude brzy dva tisíce let, kdy si odešla zdřimnout do hlubin nebes.

Nešťastník ten nicméně není prorokem. Neví určitě okamžik ni minutu, vyvolenou pro zjevení uplvané Tváře, jejíž pohled promění sněh v ohnivě ručeje. Avšak myslí, že

dobře hádá, když tuto minutu považuje za svou sousedku a jeho žádost plápolající chce, by se dostavila ihned, náhle, vyčasněná, pronikající vše svou silou a skvělostí jako větření slunce.

Tato minuta jest jeho panna vyvolená, jeho paneský ideál, neskonale líbeznosti a nekonečně láskyhodný, jež všichni předkové, lační jak on, postupně očekávali; avšak tato nedotknutelná jest nepodobně závoji obestřena, v povijany jako mumie zemřelé královny ze Sáby sešněrovaná, do temnot zabalena, zamřížovaná jako lvice, a ruce ubohého snoubence jsou tak malátné! . . .

Arnošt Hello jest nový Simeon, bolestný a neslyšený, jenž též nechtěl odejít, aniž by nedržel na svých loktech »Světlo národů«, na něž číhal tak dlouho s výše mrtvol těchto věků mrtvých, poražených stářím a vzdávajících se pohledu na jeho příchod.

A přece odešel odtud s rukama prázdnýma a srdcem zlomeným, zanechávaje svůj sen, — jako říši bolestí, — jiným Tantalům Cti Boží, zlíbí-li se tomuto Pánu neskonale

strašlivému, by opatřil si ještě podobné mučedníky!

III.

A představte si teď muže nejen roz-
žizněného po spravedlnosti a pravdě, avšak
zapáleného až k smrti od svého prvního dne
žádostivostí po Kráse, — jsa zakuklen nebla-
hým kouzlem do oné livreje schopností, na
nichž se zakládá u spisovatele velký talent a
dřepě na bobku s tím po celý svůj život v
žumpě hloupé poslušnosti.

Arnošt Hello neuveřejnil nikdy ni je-
diné řádky, aniž by ji pokorně nepodřídil
přezkoušení. Dozvěděl jsem se, že v mnohých
okolnostech nezdráhal se obětovati důležité
stránky z pouhé obavy před neurčitým ne-
bezpečím pohoršení neb dvojsmyslnosti pro
jisté duše snadno malomyslnější. Ti, kdož
vědí o žárlivé něžnosti pravých umělců k

výtvorům jejich umění a o krutých rozervách srdce takovýmto komolením vlastní jich myšlenky způsobených, budou moci změřiti na tomto jediném případě hloubku katolického cítění u tohoto očividně bezuzdného oře.

Doktoři, jichž se tázal o radu, samozřejmě nemohli býti rozkřičenými nepřátely jeho osoby nebo jeho talentu. Avšak, dobrý Bože! co měli činiti cizí tito přátelé, všichni ti kněží nebo ti vyvrcholení laici, nepatrní a nízcí dozajista, s tímto strašným *soutěžníkem*, jenž přicházel proti veškerému očekávání, by vydal jim na milost a nemilost svou prosu!

V úžasné prostotě svého srdce bezelstný Hello nemohl připustiti nezhojitelnou slepotu moderních křesťanů v přítomnosti jakéhokoliv uměleckého díla, fossilní vyschlost, polární vypráhlost této společnosti bez mízy, bez ohně, bez jarní svěžesti, uprostřed níž pro bázlivé pojetí blíženské lásky zrovna jako z povinnosti chřadnul a se hubil.

Chtěl buď jak buď zůstatí věren předpokladům o možnosti galvanisace neb zmrt-

výchvzkříšení této nekropole, odsuzuje se k tomu, by nikdy nezabloudil pohledem v širý svět živých tvorů, Kristu odcizených a zbavených apoštolů, pro něž Spasitel neméně trpěl. —

S profanními naprosto se nemísil a nebyl nikdy jejich soustolovníkem v oasách, nikoliv, že si osoboval právo k ošklivení si jich, avšak protože se bál jejich styku a myslil umíněně, že jest zavázán kázati předně v Petrejské či Kamenité Arabii.

K pláči bylo, když tento šlechtický duch, sycený ideálem a labužník vznešeného a velebného nutí se neústupně k nevďěčnému úkolu, chtěje totiž semenem svého entusiasmu oseti smutný, truchlivý slín současného křesťanství, neplodný křemen srdcí zbožných, odkudž by kladiva a žernovy nejdrtivější hrůzy nebyly s to vykřesati ani zdánlivou jiskřičku! Byl tím jako posedlý, bez oddechu, zažral se do toho jako beze smyslův a nikdy nespátril se pod valbou nebes tak osamocený a opuštěný kazatel!

Dvacet nebo třicet let zmítal se ve svém

snu, že obživí a oduševní vočkováním své nesmírné naděje ty, jež jmenoval svými bratry, a když křičel i uprostřed zástupů, odpovídalo se mu tak zázračnou nepřítomností ušních bubínků, že náhlé zaniknutí a zmizení pokolení lidského nemohlo by ho více izolovati. —

Pln úpění snižoval se k těmto ležákům prostředností, zneuctívaje se až do té míry, že jim mluvil jejich jazykem. Jeho knihy, běda! jsou mnohdy okatě ploché jak uřknutý chvost nějakého neobyčejného páva. A tím právě, skoro zázrakem, dovedl se státi ještě nepochopitelnější, protože tak byl nucen svésti dohromady a spojití obludně litanie extase s bučením a mečením hovad těch.

Hello sám sebe přesvědčil v šílenství své horlivosti, že může býti *umění křesťanské*, aniž by podezříval na okamžik, hmatatelný ostřicově řezavý nesvár, vyvolaný tímto výrazem, a aniž by slyšel současné vytí těchto dvou nesrovnatelných slůvek.

Tento mrakosběratel nepochopil nikdy, že předstírané úsilí umění ke křesťanství jest

snahou křivky k asymptotě a že právě stará kojná víry, Pravda osobně to sama dokázala. Mohou se naskytnouti výjimeční nešťastníci, kteří by byli zároveň umělci a křesťany; — toť případ mých tří vyobcovancův, avšak nemůže býti křesťanského umění.

Umění jest domorodý parazit kůže prvního Hada. Podržíje z tohoto původu svou nesmírnou pýchu a svou suggestivní moc. Stačuje samo sobě jako nějaký Bůh a květinami okrášlené koruny knížat, srovnány s jeho účeskou plajících lesků, podobají se věchtům. Tolik se vzpouzí klanění a poslušensství a vůle nižádného člověka neskloní je k žádnému oltáři. Může svoliti k almužně z nadbytku své nádhery chrámům a palácům, když asi kyne mu z toho užitek, avšak marně byste žádali, by nad to ještě přívětivým mrknutím vás obdařilo.

Stará pohanstva byla s ním více spřízněna a nalézala je mnohem ohebnější, poddanější. Byla mezi nimi a jím jakási tajemná solidarita v přestupnictví a rouhání; chtěly zastříti tvář Jehovy a vymazati i vyhladiti z

lidského ducha primordiální odlesky rajských září. Bylo to zamilované proplétání božských oblud v strachuplných kryptách obrovských Serapií a v krvi postříkaných svatyních hrozné Asie. Umění, v těch dřevních dobách marnotratné, plýtvalo svými nejkolossálnějšími chimerami a jeho nesmířitelná krása sloužila k tomu, by všude rozmnožovalo hnusnosti modloslužby. Když křesťanství zvítězilo, tento Benjamín slunce prchl řiče do samot.

A tím na mnohé věky bylo odbyto. Bylo třeba tisíce roků, by ctitelé Kříže, povlečení ocelí, zmřížkovaní a pošupinkovaní železem, přivedli s sebou z Palestiny nebo z Egypta tohoto plachého, nespolečenského zajatce, určeného Prozřetelností k pozdějšímu rozdrobení katolicismu.

I budovali tehdy kathedrály. Odlupovaly desky z foliantů hor, by zaznívaly a zvučely právě tak jako jejich lesy »úpěním Ducha Svatého«. Znásilňovaly se kameny a kovy, by pak zrodily obrazy nebeské nebo pekelné, jak nikdy před tím se nespatriilo. Pěly se hymny tak krásné, že naše nevěřící

pokolení pláče ještě, slyšíc je zpívati. Poněkud později jalo se malovati, a asi po tři vznešená století křesťané mohli si svědectví vydati, že konečně ohnuli k pokloně před Ježíšem Kristem starověkého zplozence odstrašujících Bohů.

Jednoho krásného dne dechnula renaissance na tyto illuse. Umění, na čas zdolané dětinnou horoucností Středověku, vzepjalo se všemocným výskokem ihned, jakmile necítilo udidla této nevinnosti a prostoty.

Neměly znovupočítí na západě krvavé vrtochy Molochovy nebo svévolnosti Astartiny, avšak duše byly vrženy, by odtud již nevyšly, do ohnivých průduchů formy a barvy a od nynějška usvědčený odpadlík ten, starobylý sok Nejvyššího, všude rozkřičel svoje věčné odpůrnictví.

Dnes zkušenost dostatečně rozhlásila tuto antinomii, a bylo třeba svéhlavé prostodušnosti Arnošta Hella, by doufal, že tak starý rebel se podrobí. Bylo by ničemno opět se zde vraceti k tomu, co jsem ostatně pověděl v příležitosti Emila Zoly, avšak zdá

se mi, že přílišná nesrovnatelnost moderního umění s požadavky praktického katolicismu. měla rozhodně uvědomiti podobného metafysika o přítomnosti nějakého tajemství. Neměl-li tento čekatel království Ducha Svatého, tento millenarista, bažící po všech zázracích a dychtivý všech božských náplní, neměl-liž sám u sebe dohadnouti se *obrození* všech věcí, analogicky ku příkladu s Transubstanciací? . . . —

A poněvadž jest dokázáno, že duše nejdokonalejší a nejschopnější k tomu, by umývaly krvácející Nohy Ježíše Krista, právě nejvíce se dožebraávají světského toho neposvěcenného nardu, nemohl-liž tento snílek věstiti nějaké nebeské rozuzlení, jež by konečně ospravedlnilo protikřesťanské výkony Umění, *kanonisuje* tak jeho vzpouru a odboj? Možná, že v odměnu za tuto smělost byl by obdržel opravdovou intuici proroka.

Jenom bylo by bývalo třeba nedřepěti jak odraný Job z Orientu na hnojišti katolických knihkupectví. Bylo by bývalo třeba nebyti vznešeným a srdcervoucím Bačkoráč-

kem apoštolátu Krásna k podobenství korábu perlí a diamantů, z něhož roztrušoval své poklady pod zhanobující špárky prasat.

IV.

Tlustá kniha osmerkového formátu, nadepsaná *Člověk*, jest bez odporu nejdůležitější z děl, jež napsal Arnošt Hello: samojediné, jež poskytuje celkový souhrn tohoto nestejného ducha, proměnlivého jako přírodní zjevy, s jeho světelnými paprsky i s jeho větrnými nárazy tmy. Jeho ostatní knihy: *Slova Boží*, *Fysionomie světců*, *Povídky neobyčejné*, atd., možno připodobniti více méně šťastným variantům tohoto základního textu.

Nevidím, kromě Paskala, koho bych přirovnal tomuto osiřelému spisovateli. Oba jsou vskutku zvláště básníky, a údiv čtenářův jest neskole více podmíněn jejich přízvukem než jejich *myšlénkami*. Oba se klamali

do neuvěřitelných hlubin, vybavující sílu, kterou by bylo možno vyvážit gravitaci nebes. Kamenovali zdravý smysl kometami. Avšak, u tisíce hromů, jaké to divadlo!

Když Arnošt Hello vykřičel se ze své lásky k Umění, svého vlčího hladu po Spravedlnosti a svého vzteku nad tím, že jest neznám, nezbyvalo mu již ničeho, co by nám předložil. Nicméně některé kapitoly *Člověka*, neslýchané to analysy a vivisekce srdcí, ku příkladu o Lakomství a Prostřednosti, prozrazují dosti úžasnou nosnost tohoto mozku, navštěvovaného *tajemstvím* a připraveného, kdyby se bylo bývalo zlíbilo Bohu jej zatížit.

Všude ostatně projevuje se křikem a v extasi. Řeklo by se, že nezná jiných způsobů práce než entusiasmus. V *Slovech Božích*, knížce bez pořádku, jež není než jakýmsi pokusem výkladu k některým veršům Svaté Knihy, vidíme, an se náhle zastavuje před textem, jak se zastavujeme před neobyčejným člověkem, a tuto vřavu nebes ozvěnou odráží svým křikem země. Zahání

na tento text všechny plameny, jež se v něm zažehují, by zářil skvělostí blesku. Unešen jsa svou horlivostí, vrhá se na lidský jazyk, na tento jazyk, jenž se kurvil se všemi formulami literární modloslužby, vleče jej před Pána Boha a nutí ho, by se zde vyznal ze své impotence a ze své nahoty. Pociťuje do neznámých hloubek nicotu slova lidského v přítomnosti Slova Božího a ohlašuje na každé stránce hrozné rouhání takového antagonismu nalhávaného pýchou. Konečně nemůže se tomu vynadiviti, že Bůh mluvil a že lidé potom ještě odvažují se mluvit.

Tento způsob bytí jest jistotně z největších, avšak za cenu jakých nebezpečí! Tento člověk vpravdě vyšší a mnohdy geniem poznamenaný klesl až do té míry, že napsal děsné hlouposti, — »pontifikuje a prorokuje, jak prohlašuje krutě autor *Na ruby*, s výše skály, vyrobené v závodech s devocionáliemi v ulici Saint-Sulpice«.

Jeho styl, vykleštěný a zvadlý stykem, a to výhradným takřka stykem se studenými pedanty a klerikálními puntičkáři a přistři-

hovači, mohl se státi dokonce uměleckým, kdyby byl uměl nalézt dosti energie ve svém rozumu a poptal se po jiném prostředí. Toho se nikdy neodvážil a za trest tak stal se spisovatelem *Povídek obzvláštních*, v nichž nejpatrnější nedokrevnost připravuje o čest sotva znatelná přizpůsobení jeho náboženské filosofie dramatickým realitám života. Toť něco pro milovníka umění, ó běda!

Co se týče millenaristy, lačnického po Spravedlnosti, tomu nebylo zakusiti tak velikého úpadku, avšak nuzota jeho formy bleďostí obestírala často i výraz jeho lásky, tolik jest písmo lidské tajemno.

A přece, jak byla krásna u něho tato ctnost! Ustavičně žhoucí suggestivně působila svou obětovností. Myslíl stále, že svrchovaná Spravedlnost jest velená svrchovaným Milosrdenstvím. Jeho pohled *zdola vzhůru* k Chudému byl nepoměrně vznešený.

»Sláva milosrdné lásky, říkával, v tom záleží, že se DOHADUJE. Ten, jenž miluje velikost a jenž miluje opuštěného, když kráčí

kolem upuštěného, pozná velikost, jestli jest zde velikost přítomna«.

Vím dobře, při sám Bůh, na koho myslil při psaní této skvostné věci. Učinil jsem již o tom poznámku v příležitosti jiného citátu, a velmi často bylo tomu tak. Ba jednoho dne cítil potřebu ospravedlnění a hle, jakým neobyčejným způsobem to provedl:

»Člověk se nemiluje a přece člověk má se velice milovati, neboť má velice milovati svého bližního a má milovati svého bližního jako sebe«.

Nad touto apologií, směšnou, ba ošklivou v kterýchkoliv jiných ústech, nežasli jste příliš u tohoto neporovnatelného naivního dítěte a působila skoro dojmem tklivého přiznání. —

Kladlo se mu za krutý zločin, že se horšil na to, že jest neznám, avšak on věřil důvodně, že kdyby byl oslaven, byl by lépe posloužil svým bratřím, jež miloval tolik jako sebe. Byť Naděje oddala se resignaci, Láska nikdy nesvolí k resignaci *pro jiné*, a tento milovník nikdy se resignaci neoddával. »Ce-

lek mého díla, pravil mi jednoho dne, mohl by se nazvati *Křikem krve Abelovy* ».

Chudý, takový, jak on jej chápal, toť ten, jenž potřebuje, co, na tom nezáleží: jest to člověk geniální, jest to hrdina, jest to neobyčejný; ten, jenž hladoví, ten jenž žízní, kdo nahý jest; toť rozšířené srdce jako srdce nějakého Boha, jež svět rdousí duchovně nevšímavostí a lhostejností jako Kain zavraždil fysicky svého bratra nožem. Jméno tohoto Chudého naplňuje Proroky a Evangelia. Tam jest ustavičně vyvyšován a vychvalován a to do té míry, že, by se řeklo, že had Aronův jest předobrazem tohoto prvního z evangelických blahoslavenství, jímž ostatní jakoby byla pozřena.

Nuže, svět, jenž nenávidí Blaženost, nechce znáti Chudého. Jak nepozoruje hadry jeho těla, tak nevidí malátnost jeho duše. Jestli však tato duše jest plná vznešenosti a veleby, jestli sálá paprsky záře, tu svět, jenž nádavkem oškliví si velebnost a jas, předpokládá *bláznovství*, by se sprostil spravedlnosti. —

Arnošt Hello shromažďoval po celý svůj život duchovní krev, již viděl téci ručejemi z duše Chudého, vražděného *zapomenutím* všech Kainů, o jejichž nevinně jest svět přesvědčen, protože jejich ruce nejsou červené a nekouří se výpary krve. A to bylo nejzjevnějším, nejsvětlejším a nejčistším květem jeho osudu, že propůjčil svůj hlas této krvi a že vyrážel k Bohu nářkuplné volání Lásky, jímž by byl sveden s nebe déšť prokletí a zhoubných ran.

PRAŠIVEC

I.

Neověsili ho rolničkami, ani mu nedali do ruky chřestačku, by uvědomoval kolemjdoucí.

— Nechť si jde hnilobou svou svět nakaziti, jestli chce, tento smradoch, tento nešťovičák, tento strupnatec, toto sviňské individuum, vzdorující desinfekčním prostředkům! Náš ovčinec není chorobincem. My jsme neposkvrnění, bílí jako mléko, tváře se nám lesknou jako svítek a umíme se aspoň zatarasiti proti tyfům a proti syfilis poesie!

A dobří, spořádaní katolíci vraskají dveřmi, vyhodivše na ulici největšího básníka, jaký průběhem pěti nebo šesti set let přinesl jim své srdce.

Svazek veršů, nadepsaný *Moudrost*,

byl uveřejněn r. 1881. »Generální společnost katolického knihkupectva«, nákladem autorovým, jak rád věřím. Nikdy o této knize nebyla učiněna zmínka v katalocích toho domu; nikdy žádný bibliograf náboženských knih o ní nepromluvil; nikdy nepodniklo se sebe menší úsilí obchodní, by se odbyl jen jediný exemplář.

Jakmile některý roztouženec po ideálním, s námahou informovaný, vrazil do onoho krámu v ulici Saints-Pères, nesa své peníze v štěpitku na konci prstů, pachtě se po přednosti, by zasloužil si názvu osvoboditele zmíněné brožurky z jejího vězení, zdálo se, — tolik požadavek byl neslýchaný, — jakoby tam zabloudil některý ochlasta v deliriu, svedený s cesty nejneobvyklejším omylem a žádající nějaký necudný nápis na sochu Priapovu! . . .

Epidemické koktání zařádilo ihned mezi postrašenými příručními. V tíseň vehnaní prodavači a blednoucí účetní zmítali se a pletli se ve chvatném povídání nebo v bezúspěšných poradách a úvahách. Vraskající dvěře

poletovaly, vhánějíce do obličeje nestoudníková z hloubky neprozkoumaných brlohů cudné proudy vzduchu nejboreálnější obezřelosti. Pojednou některý Eliakim výkladu nebo některý vyštvaný přástevník ustanovený nad ležáky zbožné literatury, objevil se; i sděluje, že jest vyslán, by vysvětlil kupujícímu tak, jakoby mu uděloval milost, již si přišel vyprosit, jak lituje, že dílem žádaným nemůže mu posloužiti. Krátce bylo třeba, by takový umíněný klient ohlásil předsevzatý úmysl, že neodejde za nic na světě bez svého exempláře; a tu teprve bojem hádky unaveni rozhodli se, pozdvihnuvše k nebi zarmoucené oči, že ho jím obdaří za hotové.

Dosud by toto groteskní drama trvalo, kdyby neohrožený vydavatel ostatních knih Paula Verlaina, p. Leon Vanier, nepřevzal tuto knihu z onoho katolického knihkupectví, okouzleného pravděpodobně tak krásnou příležitostí, že se může očistiti.

Něboť v tom jest vše zahrnuto, za to vám ručím. Veledílo Verlainovo bylo skvrnou na šatě tohoto hranostaje. Jest to zcela ne-

uvěřitelno, avšak jisto. Byť by sebe častěji se to opakovalo, nikdy toho nebude dosti. Poesie jest jistý druh zprznění v očích těchto lidí, jest to tara smrti, proti níž slušno dovolávati se yzopu kajicných pokropení a hbité rány blesku očistné lítosti.

Ponechal jsem si na konec tohoto nešťastníka, protože jeho případ ze všech tří nejpádněji poučuje. Barbey d'Aurevilly mnoho psal o mrzké vášni lásky, zvláště rozpustilost srdcí ve svých malbách představuje. Není-li to zrovna proto, že dráždí a rozhořčuje, jest to aspoň hlavní důvod jeho zavržení. Předcudný Hello jest okázale odhozen pro svou horoucnost a pro své způsoby proroka. Avšak Verlaine jest vyklizen *jedině* pro počišťující vlastnost své poesie. Nemožno vytknouti něco jiného tomuto umělci z nejméně hojných a jenž opravdu nenadělal velký povyk ve světě. Vyjímaje malou krčmu rýmovníků, vystavenou před nedávnem na svahu mythologického ledovce, v nekonečných vzdálenostech od svatého lůna Církve, jméno autora *Moudrosti*, jenž sotva dnes počíná býti oslavován,

bylo všude skoro úplně neznámo. Když se oddal katolíkům, leda jeden z deseti tisíců snad zaslechnul jméno tohoto parnassisty a to ještě způsobem tak neurčitým, že by nebyl nikdo schopen utvořiti si o něm byť sebe soumrakovější domněnku.

Verlaine byl pro ně *konvertitou*, ničím více, jakousi ovčí, dlouho bloudící po nejsprostších pastvinách, a jemuž se opět dostalo jetele Dobrého Pastýře.

Ach! kdyby tak byl býval jedním z těch osvícených polygrafů nebo jednoduše nějakým málo známým brožurkářem, jehož otrocká podrobenost byla by se zdála vítězoslavnou a jehož služebnost by bylo možno vztyčiti jako trofej, tito divoši na odiv by byli vyvěsili jeho kšticí v průčelí korouhve, by tam vlála k povzbuzení horlivosti jejich mrtvolně ztrnulého tribu. Ti ambulančníci kajicnosti byli by rasovsky zohyzdili tuto duši dle své choutky, byli by jej vymíškovali, byli by mu lebku provrtali, byli by mu rány vypalovali, natírali by ho zbožnými radami, zašroubovali by ho v desky svatých cvičení,

dušili by neb obhlupovali ho napomínavým nakuřováním.

Přesně vzato nepřekonatelná stálost mučedníka zjednala by mu rozhřešení, že před nedávnem slušně psal a snad by milosrdenství vykvétlo až k zapomenutí jeho poetických výstředností, kdyby byl učinil pokorně vyznání, doprovázené vzácnou příповědí synovské pitomosti.

Církev ve Francii jest uvyklá tímto způsobem vítati trosky, jež k ní byly vyvrženy ze ztroskotanin světa literaturou, octnuvší se v tísní a úzkosti. Jestli nešťastník Hello, zrozený z jejích útrob, a po celý svůj život vězněn sešněrovaný v jejích disciplínách, byl tak psovsky obsloužen, snadno se můžeme dohadnouti osudu podobného exotického mozku, jenž by byl zavřen do kurníku této Pelikánice. Avšak Verlaine nádavkem k svému exotismu byl neslavný, zbavený bohatství, následkem toho nevykořistitelný na dvojí způsob, a on vzdával se všeho jako labuť a jak albatros. Velice rádi vytiskli jeho knihu, protože kolkolem vzato přece jest dobře

chudého i o poslední peníz připraviti, avšak
přičinili se, by ho ihned pohřbili tak hluboce,
že bylo nemožno podezřívati jeho existenci.

II.

Villiers de l'Isle-Adam upozornil mne jednoho dne, že tito notariusové, věznění na takových to galejích, pohružují se hlouběji než ostatní lidé v opovrhování básníky, obviňující je s hanlivou suchopárnou soustrastí, že dlouho prodlévají »v oblacích« a že nic nechápou z podstatných realit života.

Katolíci na svobodě nespokojují se o-povržením pro tyto snílky, ti veřejně hlásí se k potupám a k tělesným trestům a jejich právnictví jest zcela totožno s právnictvím svrchu uvedených kancelářských. I oni jsou pro solidní, pozitivní, makavé, a nechápou, když ovečky z jejich suchoparů odcházejí okusovat travičku blankytných nebes . .

Jsme nuceni až k nudě přezvykovati

tyto úvahy a vrýti si je až do nejvnitřnějšího vnitra, chceme-li pochopiti jenom takového vyjádření rozrušujícího zázraku:

Člověk jakýsi vstupuje na práh věčné Církve, na práh Chrámu Kristova, nepravím největší, ani nejlepší, avšak svého druhu *jediný* a to naprosto, když se lidem již omrzelo doufati a čekati, že se kdy dostaví takový člověk, o němž marně po věky se snilo, KŘESŤANSKÝ BÁSNÍK.

Tento žalostný chudás, hladomřivec, zbavený i střepin Jobových, nese svůj hnůj na svém duchu a svůj žebrácký pytel kolem svého srdce. Pokleká u vchodu starého toho stanu Naděje, té starobylé lodě Extasí, a z hloubky svého vnitra vzývá Boha bičovaného, by byl svědkem jeho obětí.

Přichází z dalekých kloak, přinášeje neporovnatelný poklad smradů, nahot, zanedbání, rouhání a zoufalosti století, protože nehynoucí nevěsta Spasitelova přijala moc k proměnění všeho toho. Vyvolil býti kozlem ku smíru a odpykání a obětním darem, jímž se nabízí, stává se krevním příbuzným

onoho hrozného hoře a zármutku, jež jako beránek vzal na sebe.

Obětovati Ježíši bohatství, slávu, ba lásku, toť stará hra mučedníkův a vyznavačů, svatozáří obklopených, jež uctíváme v basilikách a jichž životy byly napsány učitelictnosti. Avšak obětovati tomuto Agonisujícímu, korunovanému trním, radosti Hříchu a rozkošná otroctví hanby! vzdáti se pro tohoto Beránka mezi lilicmi výparů lejna! — taková jest oběť tohoto poutníka, jenž dobrovolně se podjal pravděnepodobného poslání, by představoval současnou poesii u paty Kříže!

Dosud nevidaný obraz společnosti, rozhlodané nervosami a zasnoubené s padoucníci, na oltář Církve přinesený! Neslýchaný dar jednoho z nejchudších a nejubožejších země! Generace zrovnovážněné v těle i v duši, o jejichž velikosti ustavičně se nám žvaní, neučinili toho tolik a nebyly nuceny, by na své cestě k Bohu překročili podobné propasti!

Tento zbědnělý, tento přežalostný vyvrženec, jímž nikdo jiný není než Verlaine

»skeptický a lehkomyšlný« — jak to praví sám o sobě v předmluvě k *Moudrosti*, — jestli jeho poesie nemluví v náš prospěch před Bohem proti poručníkování našich trýznitelů; toto »srdce obrozující se, čisté a hrdé«, marně se modlí ve svých verších k Ježíši a Marii, o to, co, myslím, třeba vyslechnouti:

— Pane uplvaný, jenž sídlíš neviditelný ve svých svatostáncích uprostřed kandělů a popů, prosím tě přepokorně, bys věnoval pozornost mému poslání. Jsem umělec, básník a následkem toho nepřítel pravidel, ustanovených tvými pastýři. Jsem před nimi úplně nahý, hnisavý a hnusný. Nedocházím ani té cti, bych byl pověřen důvěrou nafouklých volatcův a zákeřníků více méně vážených, k nimž jsem se přimísil, bych ve své osobě jejich hnilobu ti vystavil.

Nicméně myslil jsem, že jest užitečno a rozumno poslechnouti popudu, jenž mne uchvátil k tvým nohám, o Panovníče vyvolených, bych ti byl nápomocen k ozdravění této luzy.

Jedná se o to, bych zvěděl, zdali při-

jímáš oběť Poesie nebo zdali jí nepřijímáš. Ukazuje se, že působením jakéhosi temného zákona tato rozjímatelka, o níž by každý spíše věřil, že jest lany upevněna ku stolu tvých oltářů, obývá ve skutečnosti mezi těmi, kteří o tobě nevědí nebo kteří tebou opovrhují, a tvoji apoštolové, jimž způsobuje návaly krve do hlavy starost o ctnosti, jimiž ti platí jako padělanou mincí, nejen že nekvapí nikdy za ní, nýbrž ještě odhánějí ji pilně od tvých prahů, obšťědivše jí mnohdy sumární kletbou.

Rozhodně si jí nepřiješ? Já ti ji přivádím, já bídný, sešlý, vyzáblý, spoutaný jako sukkuba, neboť ona nepřišla dobrovolně a ráda. Hodlala poblázniti a v hnilobu uvésti slepé od narození. Přemohl jsem ji a zdolal a zkrotil pro tebe jedině, ba podařilo se mi, že jsem se zmocnil jejího příslušenství, obloupiv ji o její půvaby, a její kouzlo, rytmy, o její obrazy, o její nápoje lásky, o její čarodějná zaklínadla, a hle, jak se stala mou dokonalou otrokyní, nucena jsouc klaněti se, jak moje vůle jí uložila.

Právě proto odvažuju se prohlášení, že jsem plnomocným vyslancem celé skupiny lidí. Co ti nabízím, Bože můj, jest nemenší trofejí, než ta Chiméra duchů vznešených, kteří se od tebe vzdálili. Jest to jejich Útočiště, jejich Věž ze slonových kostí, jejich Milá Paní bolestí a záštity. Někteří bezpochyby budou ji následovati až do spásonosné Rány tvého boku. A já, tento vítěz, jenž jsem se vzdal slasti z toho, bych jí požíval zhýrale ve tvé nepřítomnosti, nežádám ničeho, než abys milostivě a s plesáním přijal tento báječný dar!

III.

Jestli Bůh nebyl hluchý k této modlitbě, třeba věriti, že neuznal za dobré sděliti to správcům své slávy a vycídit jim srdce neb uši, by je uschoptil k trošce spravedlnosti. Neslýchaný krok Verlainův nad to, co jsem vypravoval, k ničemu nepřispěl.

A přece snažná žádost tak vzácného ducha byla k velké slávě křesťanských bonzů, a co on v oběť nabízel, mělo býti přijato se zpěvy vánočními a s hossanah! Katolická vděčnost měla rozumně rozpoutati se k emfatické apotheose! Bylo záhodno vypřáhnouti zrovnovážněné herky kritiky a nésti tohoto dobroděje na postříbřeném štítě hlavami křesťanů!

Pamatujte, že nebylo lze nic podobného

spatřiti od dob Středověku. Veliký básník, jenž nezpíval než pro Ježíše Krista, jako ti neznámí světci, jimiž byly napsány strašlivé hymny liturgie!

Ah! pravda, byly také jiné lýry tak zvané křesťanské. »Libozvučný« Lamartine opěval jméno Jehovy ve větoví prozatímného lesa romantického a hrozný Tetragram neposloužil leda k většímu utajení hustě zamíčené tváře Boha bez ran a bez eucharistie, tolerantně trpeného filosofy. Veliký Hugo a malý Musset jakoby byli ani nezasloužili býti zanesenu do téže rubriky; přece však i oni mluvili o jakémsi Nejvyšším v jistých dnech a to nebyl Bůh žárlivý, to mi můžete věřit. V téže době, kdy ho podkuřovali skonjugovanými rýmy a celibátním alexandrinským doloverším, uctívali a klaněli se ať čemukoliv.

Jedině Beudelaire byl bez odporu katolíkem v nejspodnější hlubině své myšlenky. Avšak byl katolíkem na ruby, na způsob demonů, kteří »věří a třesou se« dle slova svatého Jakuba. *Květy zla a Básně v prose* jakoby byly na jistých místech pro-

žehnuty a prolízány jako prokleté oltáře pekelnými jazyky.

Tento gorgonský básník, díky hoři, vedle něhož nejčernější smutky jakoby si na flétničku popískávaly, hovořil stále mluvnicí katolicismu, jemuž dával přednost přede vším ostatním, a jeho poesie, zatvrzelou nekajicností mučená, byla tak rouhavá, že antinomií nabádal ku klanění.

Autor *Litaníí Satanových* zakotvil svou důvěrou v zoufalství, jež mu bylo věrno, a proslulý ten zpěv, jež snad, unaven čekáním, zpíval, popadl ho za hrdlo a zardousil ho.

Co se týká básníků dob předešlých, tak zvaných básníků náboženských sedmnáctého století, domýšlím se, že už pro mocný stud bude dobře o nich nemluvit. Ti opěvali Boha architektův a čalouníků monarchie a jejich etiketní a katafalkní poesie nebyla spravedlivě v obchodě hodnoty královské almužny, jež upuštěna byla do jejich okřínu.

Nikoliv, třeba odplouti až do sněhobílých a křivozádých dob *Písně o Rolandovi*,

Svatého Graalu nebo velkého Hymnáře, by se znovunašlo takové mincovní zrno náboženského přízvuku.

Bylo by třeba, by do Středověku
nesmírného a delikátního
srdce moje jako loď s plachtami roz-
pjatými se plavilo,
daleko od našich dní ducha tělesného
a těla rozsmutněného.

Jistotně autor těchto podivuhodných veršů cítil hluboce anachronismus tohoto vnutí starých dob, jež strojilo se v jeho osobě dodýchat. Avšak jaký to osamocený, jediný osud tohoto člověka, objevujícího zázračným atavismem citu ukřižovaný entusiasmus pohřbené poesie pod prachem dvaceti pokolení!

Dbejte toho, že se nejedná nikterak s tímto svědkem minulosti o nějaké hravé mystické snění! To bylo učiněno, arciučiněno ode dávna všemi podnikateli změkčilosti, kteří pracovali na dráždění nosní sliznice hlouposti. —

Bylo třeba mluvit o Ježíši na kříži, o Panně Marii, o Andělu Strážci, přejmouti

všechny staré idee, všechny staré nábožné obrazy, jež staletí hňupovitého návyku se-
všedněly, zředily, vymočily barvu jejich až
k směšnu, a osvěžiti je k životu a k záření.
A takový zázrak byl proveden.

Pro myslícího člověka literární historie
neposkytla ničeho, co by tolik překvapovalo.
Neboť konec konců, takový úmysl byl skoro
chimerou. Jaký to čin, oslavovati Nejsvětěj-
ší Svátost Oltářní a Modlitbu ve verších
krásných, by nevěřící mládež současné po-
esie byla nucena se jim obdivovati vášni-
vě a státi se jejich žákyní! To bylo trochu
silnější než vysázení pustých zahrad panthei-
smu starého Huga nebo nirvána Leconte de
Lisle-a. —

Opravdu, to již aby se věřilo, že společ-
nost katolická jest v posledním tažení, ztra-
cená bez pomoci, zahrabatelná v krátké lhůtě,
když se nepozvedla z jejího středu ni jedinká
bytost ušlechtilá a inteligentní, jež by si vzala
za úkol zvěstovati blbé směsici nekonečné
rozzáření této neočekávané utěšující posily!

IV.

Právě jsem jmenoval Baudelaira, protože každá povýšenost básnická dovolává se nutně tohoto vrcholu poesie moderní. Avšak nemělo by býti řeči o žádném přirovnání. Verlaine mluví jazykem Baudelaírovým, protože neexistuje již jiného jazyku pro umělce, avšak není jeho žákem, a co je odděluje, zdá se tak hluboké jako věčnost.

Baudelaire byl krutý vzbouřenec se srdcem rozrytým, komplikovaný rouhač, vrtkavý a v nesouladu jenž hledal mnohdy modlitbu, by z ní učinil jed k napuštění zbraně proti sobě. Verlaine jest duše úpějíci v pokorných prosbách, kající, celý v slzách u nohou Krista, na jehož Tvář neodvažuje se vzhlednouti a rozjímáním v ní se pohroužiti

a neždající si ničeho než

býti beránkem bez křiku, jenž dává
své rouno k stříži.

Autor *Moudrosti* v pozítřku svého obrácení nepředstavil si jiného zaměstnání, než úpěnlivě volati po odpuštění. Nechápe, že by křesťan mohl oddati se jiné službě a jiné práci. Prositi odpuštění za urážky a za dobrodiní, za rozkoše a smutky, za každé trhnutí srdce a za každý záchvěv myšlenky, konečně žádati odpuštění na svém Bohu, že ho miluje a chtíti trpěti pro něho, na sebe sama hleděti jako na neřád, jenž nemůže než neřád v oběť nabídnouti, byť to byla nejkrásnější poesie světa. Avšak toť křesťanství katakomb, toť naprosté zžertvení srdce v dokonalé pokoře, a pranic nepřekvapuje, že tučníci dobytek našich sakristií ničemu z toho nerozumí!

Tímto člověkem, jenž rázem ucpává všechny skuliny svého bytu, by tam hluk světa nevníkal, mnohem více se opovrhuje než Baudelairem, jenž chtěl aspoň, by se o

něm věřilo, že nižádný dojem zemský jej nepřemůže, a výbornost jeho ošklivosti jest v přímém poměru s dokonalou samotou, do níž duše jeho se pohroužila, by odtud, z hlubin, mohla křičeti k Bohu. Jak fanfary tak vzdechy zdají se mu ode dneška mrzké a nudné, když nejsou výrazem božské Lásky nebo jakoukoliv formou hojivé modlitby:

Hlas Pýchy: křik mohutný jak z lesního rohu,
Hvězdy krvavé na zlatých pancéřích.

Klopýtá se vedrem požáru . . .

Avšak celkem, hlas ten zmírá, jako z lesního rohu.

Hlas Nenávisti: zvon na moři, zatuchlý, přidušený
sněhem zdlouhavě padajícím. Jest tak chladno!

Těžký, znechucený

Život má strach a prchá ztřeštěně po nábřeží

Daleko od zvonu, jenž pozvolna potuchá.

Hlas Těla: hrubý hřmot unavený.

Lidé se opili. Místnost na oko rozveselená.

Oči, jména a vzduch plný krutých vůní,

V němž právě zmírá hrubý ten hřmot znavený.

Hlas Bližního: dálky v mlhách. Svatby
vcházejí a přicházejí. Hromady překážek. Obchody,
a celý cirkus civilisací
drobně klusající při zvuku houslí svateb.

Hněvy, černá úpění, lítost, pokušení,
jichž bylo přece třeba, bychom slyšeli
k ohlušení počestných tich a mlčení,
hněvy, černá úpění, lítost, pokušení.

Ah! Hlasy, umřete-li pak, vy přece umírající,
sentence, marná slova, metafora špatně vytvořené
celá rhetorika na útěku od hříchů,
Ah! Hlasy, umřete-li pak, vy, přece umírající!

Nejsme již těmi jež jste snad hledali.
Umřete tedy, umřete po vůli pokorných, skrytých přání,
jež živí sladkost silného Slova,
neboť naše srdce není již z těch srdcí, jež hledáte!

Umřete v průvodu hlasu, jež modlitba unáší
k nebi, jehož bránu samojediná otevírá a zavírá
a od něhož pečetě obdržel v poslední den,
umřete v průvodu hlasu, jež modlitba přináší,

Umřete za hrozného hlasu Lásky!

Dříve než nastalo nadpřirozené ono rozuzlení, jež ohnulo tak slavně jeho duši, již tento mohutný básník, zmítaný absolutnem, rouhal se, protahuje se na dně své vlastní propasti, nadšným povzletům Inspirace ve prospěch Vůle, na jejíž uctívání jedině si

osoboval nároky, sám sobě přísahaje, že nebude psáti »verše plné dojmu a pohnutí s velmi chladným srdcem« a že neodeběře se k snění na břehy *jezer*.

Potom zjemňuje svou nenávist k jakékoliv cestě ujeté a k jakékoliv posile intelektuální, prohlásil, že nežádá již než »Nuanci, ani ne Barvu, nic než nuanci . . . A vše ostatní, dodal, jest literatura«. To byly tehdy pouze preludie, zkusné náčrty na čisté, dosud nedotknuté desce (tabula rasa) onoho katolicismu, nepřístupného jako skalopevný hrad, jenž musel býti jeho konečným cílem, a *hlas*, jejž slyšel tehdy, byla vnitřní záupnění Nekonečného, trůnícího v nejhlubší skrytosti jeho duše, a čekajícího na vydechnutí v neporovnatelných verších.

Opravdu, jaká to slavná originalita býti *katolickým básníkem*, avšak ještě větší původnost jeví se v tom, když jest někdo tímto básníkem a zároveň napíše *Idyllické Slavnosti*. Představte si Watteau-a, shozeného s malířského podstavku Kytéry uraganem konverse a jenž jme se

malovati svým prostituovaným štětcem fantasie Fiesolovy nebo starého Memlinga, s pláčem lásky.

Huysmans, samojediný, jenž v nečistém mlčení kritiky odvážil se oslavovati Verlaina. tvrdí ve svých *A Rebours*, že veškerý akcent básníkův jest obsažen v těchto verších *Idyllických Slavností*, jež nazývá rozkošnými:

Večer se skláněl, dvojsmyslný večer podzimku:
krásky snící, zavěšující se na paže naše,
hovoří tu slovy tak zvláštními, zcela tiše,
že naše duše od té doby chvěje se a diví.

Co snad okouzluje tuto tvůrce *Des Esseintů*, toť rozrušující neurčito suggesce, toť měsíční zoře víry dítko, jejíž tajemné zachvěvy obkličují ho veškerým svým tetelením, aniž by mohl předpověděti, tento milovník polostínů, — pod vláchnou vibrací tohoto popěvku zmírajícího, — blízký slunečný kotouč stříbrných lesků, jímž duše ubohého pěvce bude v okamžiku zcela zbělena a ozářena.

Faktum jest, že veškeré formule so-

lární rhetoriky byly by nevhodny, ba nerosozumitelný, kdybychom je aplikovali na Verlaina. Těm, kteří ho četli, jeho jméno samojediné jest kouzlitelem běloskvoucích soumraků a mlčenlivých bledostí. Nedovedli bychom si představit básně, jež se hodí méně ku křičení.

Vizte, jakým šepotem skoro neslyšitelným Ježíš přichází potěšit tuto třesoucí se duši:

A k odměnění tvé horlivosti v těchto povinnostech tak sladkých, že jsou i nevýslovnými rozkošemi, dám ti okusit na zemi ze svých prvotín, pokoj srdce, lásku bytosti chudé, a moje večery

Mystické, když duch se otvírá tichým nadějím a věří, že pije, dle mého příslibení, z Kalichu věčného, a když po nebi zbožném luna se plíží a když zvoní klekání růžová a černá.

Očekáváje nanebevzetí do mého světla,
probuzení bez konce do krajin, kde milost
moje zvykem jest,
hudbu mých chval navždy.

A extasi věčnou a vědu,
a býti ve mně za vlídného oslonění
tvých utrpení, jakož i mých, jež jsem miloval!

Celek oddílu, z něhož jest vyňato těchto čtrnáct veršů, nejdelšího to z *Moudrosti*, poskytuje ideu o hudební skladbě, větrně propuštěné řetěm mléčné dráhy a zlahodněné až k nejutajenější a nejprítlumenější z eufonií bledým hedvábem oblaků.

Jest to náboženský básník líbeznosti tak obzvláštní, že by bylo možno považovati ho za eucharistického. Ani ne tak věci jim vyslovené tolik s námi pohybují; vždyť byly řečeny dávno před ním všemi náboženskými spisovateli s bezpočetnými světly a odstíny. Ba není to ani papežská autorita jeho verše, ani nepodobně rozmarné nápady jeho matriky; jest to akcent, nevýslovný akcent jeho milující víry!

Když probíráme jeho knihu v plném šumu a víru světských myšlének, jest skoro nemožno, bychom byli zasáhnuti jejím duchem. Ba státi se může, že se dostaví opovržení jako ničemné přežvykování starých zbožných tlachů. Jestli však duše jest v rovnováze svého odpočinku, tato poesie se rozlije v ní jako lektvar neb nějaké nepenthes.

Tu z hloubky vln paměti prýští se pojednou líbezná sladkost skoro zapomenutých krás z dřívějška: tetelivé nárazy na zvon, na úsvitě, ono blahé vyzvánění, zvoucí na ty mše jitřní, při nichž srdce posud neposkvrněné nečistými kouzly světla, vylévalo se k pokojným svatostánkům v polostinném mlčení chrámových lodí; ty náhlé povzlety rajského milování, žhoucí tužby mučedníka, nevypravitelné obměkčení a ten déšť svatých slzí, jež řinuly se v ten vzdálený den, jehož nikdy již neuvidíme; konečně ta radost, již pocítil z toho, *že jest chudý* a cítiti se v ruce Otce chudých, jako střechýl ledový uprostřed tavírny; — a hle nesmírné nostalgické mražení jak celou bytost obkličuje a zachvacuje!

V.

Kdyby spravedlnost, svatá idea Spravedlnosti nebyla lidsky známým ošklivým vý-

směchem, musela by se snad pozdraviti poslední dávkou kleteb v okamžiku, kdy chceme skončiti tuto trilogii intelektuálních mučňů. Avšak to by byla, běda! zábava velmi bezcenná. Bylo by třeba aspoň moci Boží, bychom dali pocítiti kobylicím oltáře dokonalé bezpráví jejich hlupství, nebo by se vnukla ostatním kompenzační rozhorlení.

Jsme-li dosti nešťastni, že milujeme velké, vznešené Umění a že vroucně toužíme po tom, bychom je uvedli do cti, jest záhodno s resignací spokojiti se krmí biblických skýv Ezechiela, provázeného dvaceti pěti neb třiceti tupenými proroky, kteří jsou z rodu politováníhodných vyvolenců této hostiny. Nespravedlnost katolíků trochu více pobuřuje než nespravedlnost nekatolíků následkem převrácení zálibné domýšlivosti, s jakou patří na své představy, pojmy a mínění; v tomť vše.

Potěšili by se z toho dosti lhbítě, kdyby nevěřících souhlas přišel a spravedlivě napravití hleděl k vůli těmto převzácným svědkům Krásy věčné hroznou nedbalost a škodu, již ztrnulá tupost a hloupost křesťanů jim při-

pravila. Avšak toť tulipánovitý a krutý sen, zplozený tím pekelným hadem, ježž jsme uvykli nazývati lidskou nadějí. Lhostejnost dokonalého opovržení, pohrdavě zpupné nepřátelství, takovým jest celé to vyproštění, jež umí nabídnouti těmto galejníkům Ideálu štědrost nevěřících, těmto vězňům, tak špinavě zasypávaným urážkami katolíky, mřížemi jejich žalářů.

Jakmile nultý stupeň obvyklé hladiny vodstev všednosti jest překročen, estheticky jazyk stává se sanskritem nerozluštitelným pro bezpočetné davy, kteří nemají podílu na tomto intelektuálním království, jehož možno jedině dosíci ve stavu Svatého Dětství Enthusiasmu, a není pražádné pedagogie pro tento druh zasvěcení.

Znám spisovatele velkého talentu, šlechtného a svobodného ducha, jehož samojediné jméno Verlainovo rozrušuje a jenž nevolí nikdy k tomu, by zrevidoval dojem své příliš chvatné četby. Snad by ani nemohl; do takové dálavy první nával antipatie odnesl ho na svých vlnách.

I já, jenž nemluvíím tuto o velkém tom muži bez zajíkání, koktání a trnutí, vyznávám *po druhé*, že na počátku mé cumplošské kariery stalo se mi, že jsem ho jednoho dne zhanobil, aniž bych ho byl četl, a to vše v domnění, že dostatečně jsem se poučil z několika drobnůstek a tlachů na jídelních lístcích. Jestli jest tomu tak podobně u těch, kteří se zdají uschopnění k tomu, by mu porozuměli, co má doufati od ostatních?

Verlaine jest, myslím, srdce nejvíce rozdírající příklad, jaký jsme kdy měli před očima, příklad ustavičného trestání, jímž surovci a hovada stíhají vyšší bytosti. Krvelačnost, jíž jest obětí, předčí o mnoho stupňů nejnesmyslnější choutky špindířských hrubcův a uličníkův a kromě malomocného prašivce nemohl jsem nalézti pod měsícem bytosti hnusnější, bych poskytl analogii trestu tohoto zavržence. Jest to jakýsi druh Kaina extase, bloudící a poháněný po zemi pro svůj zločin, že zardousil svým obrácením dvojče ožralství, jež v sobě nosil, a pro ještě nejsmírnější bezbožnost, že z toho plakal radostí ve

verších sublimních, jimž havěť sakristií nerozumí právě tak jako populo aristokratických salonů nebo luza předměstských hampejzů.

Kolko! vzato jest to moderní způsob mučednictví, záslušnější snad než řeřavé kleště nebo hranice Diokleciánovy, a náš předurčenec, zdá se, šťastně si to uvědomil:

Na okamžik jsem ubohou lodí,
jež pluje, zbavena stožáru uprostřed bouře,
a nevida zářiti Marii, Hvězdu Mořskou,
s modlitbou chystám se, až budu víry pohlcen.

A hned zase umírám smrti hříšníka,
jenž ví, že bude odsouzen, nevyzpovídá-li se,
a jenž, ztrácí naději na kteréhokoliv zpovědníka
stáčí se v peklo, jemuž předbíhal.

Avšak, oh! v okamžicích jiných extase rudá mne
zachvacuje,
extase prvního křesťana, pod dravým zubem,
jenž se usmívá na Ježíše Krista, svědka, aniž
by se pohnul
chloupek jeho těla, nerv jeho tváře!

Vskutku, to mu zbývá, »Ježíš svědek«
a Máť Ježíšova, již opěvoval jak dosud nikdo
od *Stabat* neb od *Quot undis lacrymarum*

·Až toto »smetí světa« uvidí Oči Jediného Soudce, Moudrost věčná, již oslavoval, bude mu moci říci před jeho obviňovatele, bzdícími zděšením: — *Měl jsem hlad a dal jsi Mi jísti, žíznil jsem a dal jsi Mi píti, byl jsem CIZINCEM a popřál jsi Mi pohostinství...*

A Věž ze slonových kostí zavzlyká soucitem a slitováním u přítomnosti celého Nebeského Dvora!

Konec.

OBSAH

ÚVOD	VII
HROZNÉ DÍTĚ	1
BLÁZEN	29
PRAŠIVEC	63

V tisku:

Další čísla Prací Františka Bílka:

Leon Bloy, Výklad obecných rčení; silný svazek, brož. asi 3 K.

Leon Bloy, Příležitostné slovo podnikatele bourání.

Leon Bloy, Zoufalec.

Leon Bloy, Nevděčný Žebrák.

STUDIUM

vydává své svazky 8 krát až 10 krát do roka ve formátě menším a větším, jak toho kdy rozsáhlost textův a velikost vyobrazení vyžadují. ~~~~~

STUDIUM

vědomo jsouc si toho, že práce svobodná jest nejplodnější, ponechává úplnou volnost těm, kdož v něm pracují; netřeba připomínati,

že jedině na autory spadá zodpovědnost za vše v něm uveřejňované; ti zůstávají trvalými pány plodův svých i po uveřejnění Studiumem. ~~~~~

STUDIUM

vydává tak, že jednotlivá čísla tvoří celky pro sebe, a prodává je za cenu, řídící se velikostí a obsahem svazku. Kdo nevrátí nechť které-

koliv číslo průběhem týdne, považuje se za majitele jeho, a nezaplatí-li průběhem dvou týdnův obnos na svazcích uváděný, za dlužníka. ~~~~~

STUDIUM

ze zaslaných děl tištěných ponechá si pouze ta, o nichž se usoudí, že jsou hodna zmínky a záznamu, a jež se skutečně ve Studiu uvedou.

Ostatní vrací, nebo, budou-li zaslána „zdarma“, pálí. Výměnu časopisů vyjedná si v soukromí. ~~~~~

STUDIUM

pořádá JAKUB DEML, sídlem v Babicích; pošta Lesonice u M. Budějovic. Týž jest vydavatelem i nakladatelem Studia. ~~~~~